Az állami oktatás helyzete és fejlesztésének feladatai Csongrád megyében

(Folytatás a 3. oldalról.)

védelme kezdi megközelíteni a műszaki és agrárszakembereket. A kedvezményes lakásépítési akciók és a szolgálati lakás vásárlások útján *tíz év alatt megyénkben mintegy 730 pedagógus jutott lakáshoz.* Az akciót tovább kell folytatni.

Az önálló *iskolai pártszervezetek* létrehozása az elmúlt néhány év tapasztala alapján helyes és indokolt. Az alapszervezetek sokat fejlődtek szervezetileg — minden negyedik nevelő párttag —, és politikai erejük növekedett, mégis legtöbb tennivaló az eszmei-politikai-cselekvési erő fejlesztése terén vár ránk.

Az állami oktatás továbbfejlesztésével kapcsolatos megyei feladatok

Megyénk állami oktatásában alapvető feladat, hogy az oktatásfejlesztés üteme ne maradjon el a gazdasági fejlődés ütemétől. A hatvanas évek elején megindult dinamikus gazdaságfejlődéssel, a termelő jellegű beruházások növekedési tendenciájával együtt jelentős ütemű fejlesztés indult meg az oktatásügy tárgyi feltételeinek javításában. Az utóbbi években azonban a termelői és az oktatási intézmények bővítése fejlődésének üteme között növekvő különbség alakult ki. Az oktatási fejlesztési feladatok időarányos megvalósulását több tényező akadályozza: az oktatási létesítmények hagyományos szerkezeti megoldásai miatt a kivitelezők nehezen tudnak megfelelő ütemben kapacitást biztosítani. Ugyanakkor a beruházási feszültségek csökkentése érdekében tett intézkedések hatása — a tartalékképzés formájában — az oktatási létesítmények megvalósításának ütemét és mértékét is csökkentette. Tapasztalható a fejesztésben részt vevő szervek koordinációjának hiánya is.

A tárgyi feltételekről

E tendenciát — az anyagi lehetőségek jobb és következetesebb hasznosításával, hatékony koordinálással, az oktatás fejlődését szolgáló beruházásokkal kapcsolatos szemléleti problémák leküzdésével — meg kell szüntetni. A problémák ellenére sem tartjuk indokoltnak a középtávú terv módosítását, *törekednünk kell a feladatok megvalósítására, ugyanakkor számolnunk kell azzal, hogy a kitűzött feladatok egy részének teljesítése a tervidőszakon túlra húzódik át.* A tanácsi szervek, az építőipar, a társadalmi fórumok tegyenek meg mindent a IV. ötéves terv oktatásfejlesztési programjának teljesítése érdekében. Fontosnak tartjuk az indítható beruházások mielőbbi megkezdését, gyors befejezését. A tervezés-beruházás-kivitelezés koordináltabb munkája a tervteljesítés nélkülözhetetlen feltétele. Nagyon lényeges, hogy a beruházást gátló egy-egy tényező ne vezessen egy teljes program elmaradásához. Számos oktatási intézményünknél az eredetileg tervezett programnál szerényebb, mennyiségileg kisebb megoldás is sokat javítana a jelenlegi helyzeten. Ugyanakkor gondoskodni kell arról is, hogy egy későbbi bővítés, fejlesztés lehetősége fennmaradjon.

A gyermekek *intézményes óvodai nevelésének* folyamatos bővítése jelentős állami és társadalmi erőfeszítéseket igényel.

Gondoskodni kell *az óvoda iskolaelőkészítő funkciójának* fokozatos gyakorlati megvalósításáról, a szükséges tárgyi-személyi feltételek biztosításáról. Az óvodai ellátottság általánossá válásáig gondoskodni kell megfelelő számú iskola-előkészítő tanfolyam szervezéséről.

Távlati törekvésünk, hogy *minden általános iskolai tanulónak egyenlő feltételeket biztosítsunk a tanulásban.* Ennek érdekében hozzunk létre *bázisintézményeket*, ahol az iskolai és kollégiumi elhelyezést biztosítani tudjuk. A *diákotthoni férőhelyek* növelése járjon együtt a körzeti iskolák bővítésével. Elsősorban *a munkáslakta peremkerületekben* kell erőfeszítéseket tenni az óvodai és napközi otthoni férőhelyek számszerű és minőségi fejlesztésére, iskolaotthonok szervezésére. Az állami költségvetés mellett vegyünk igénybe társadalmi erőforrásokat is. A tanyai tanulók szakrendszerű oktatása érdekében indokolt az általános iskolai kollégiumok férőhelyeinek fejlesztése. *A 8 osztályos általános iskolai oktatás színvonalának emelése és fokozatos kiegyenlítése az oktatásügy továbbfejlesztésének legfontosabb feladata.*

Elő kell segíteni az általános iskola első osztályának eredményes elvégzését, a bukások számának csökkenését. Ennek érdekében *szorosabb kapcsolatot kell kialakítani a szülői ház, az iskola és az óvoda között.* Az általános iskolát eredményesen befejezők száma hatékonyabb oktató-, nevelőmunkával tovább növelhető.

A pályairányítás feladatai

Munkaerő-gazdálkodási érdek, hogy *a továbbtanulók arányát* a közműveltség növelésének igénye, a népgazdaság szakemberszükséglete és a demográfiai viszonyok alapján határozzuk meg. Törekedni kell tehát arra, hogy az egyes korosztályokon belül növekedjék a továbbtanulók számaránya, és egyidejűleg a középfokú képzés arányaiban a kívánt mértékben alakuljon a szakmai és általános felkészítést nyújtó formák között.

A pályairányítási és a pályaválasztási munka segítse a megye szakmastruktúrájának fejlődését. Szükséges növelni a lányok szakmatanulási lehetőségeit.

A *szakmunkásképzés* tartalmi fejlesztése, tárgyi és személyi ellátottságának javítása – az általános iskolák mellett — *oktatásügyünk alapvető feladata.* Meg kell gyorsítani a szakmunkásképzés korszerűsítését.

A szakmunkásképző intézetek nevelőmunkájának fontosságát *a munkásosztály utánpótlásának* tartalmi-politikai feladatai határozzák meg. E cél érdekében fejleszteni kell az iskolák nevelőinek, oktatóinak szakmai-politikai és világnézeti nevelőmunkáját. Lényegesnek tartjuk, hogy a szakmunkásképzésben részt vevő iskolák, *üzemek, és gazdaságok a munkássá nevelés feladatrendszerében jobban támaszkodjanak egymás munkájára,* a képzést ne szűkítsék le egyedül a szakma oktatására.

A *szakközépiskolában* — a kormány és az érdekelt minisztériumok rendelkezéseinek maradéktalan végrehajtásával az egyes iskolák közötti indokolatlanul nagy szintkülönbségek csökkentésével — javítsuk a képzés színvonalát. A képzési célok felülvizsgálatával teremtsük meg a szakoktatás (szakmunkásképzés és szakközépiskolai képzés) összhangját. Lehetővé kell tennünk, hogy az ipari és mezőgazdasági szakközépiskolák szakirányú továbbtanulásra készítsenek fel és mindenekelőtt az elméletigényesebb szakmákban tantervi változtatásokkal és a gyakorlati idő biztosításával a fiatalok szakmunkás-bizonyítványt is kapjanak.

Mindkét iskolatípusban növelni kell a szakoktatók szakmai-pedagógiai felkészültségét.

A *gimnáziumok* elsősorban *továbbtanulásra* készítsenek fel, ugyanakkor segítsék a tovább nem tanulók munkába állását, felkészülését a gyakorlati életre. Különös súllyal foglalkozzunk a fizikai dolgozók tagozatos osztályokba járó gyermekeinek segítésével. A vidékiek számára törekedni kell kollégiumi elhelyezést biztosítani.

A *diákszociális ellátást* tovább kell fejleszteni. Ezért támogatjuk az óvodai, az általános iskolai, a diákotthoni és kollégiumi ellátás fejlesztését segítő tervek megvalósítását. A társadalom áldozatvállalására, a most kibontakozó társadalmi akciókra mindaddig szükségünk van, amíg a körzetesítés, a villamosítás, a szakrendszerű oktatás, a kollégiumi ellátás lényegesen nem javul, amíg meg nem szűnnek az azonos típusú iskolák közötti indokolatlan szintkülönbségek, amíg a közműveltségben, a kulturális ellátottság színvonalában tapasztalható aránytalanságok megmaradnak. Fokozni kell a társadalmi erőfeszítéseket a kollégiumi férőhelyek bővítése érdekében. A *KISZ-építőtáborok mozgalmának központja 1973 nyarától a kollégiumépítése segítése legyen.*

Felsőoktatási intézményeink a jövőben fokozottabban és céltudatosabban koncentrálják a szellemi és anyagi erőket *a társadalmi-népgazdasági igényeket kielégítő korszerű oktatás fejlesztésére,* szoros egységben a tudományos munka fejlődésével. Egyeztessük az elképzeléseket, törekvéseket egyrészt az országos feladatokkal, másrészt *a regionális igényekkel és a helyi adottságokkal.* A szakemberképzés fontos feladata a hallgatók önálló munkára, aktivitásra nevelése, gondolkozó, feladat- és problémamegoldó képességének fejlesztése, a tananyagnak, és általában a hallgatók túlterhelésének további csökkentése. A kádernevelés és -utánpótlás biztosítása során gondoskodjunk a fizikai dolgozók gyermekei megfelelő arányáról.

A szintkülönbségek csökkentése

Elsőrendű kötelességünk *a fizikai dolgozók gyermekei tanulási feltételeinek javítása.* Fokozatosan meg kell szüntetni mindazokat a gátló körülményeket, amelyek következtében hátrányos helyzetbe kerülnek a városi, az osztott iskolák tanulóival szemben. Gondoskodni kell a kollégiumbővítési program realizálásáról, az iskolák közötti szintkülönbségek csökkentéséről. Előbbre kell lépni a kisiskolákban folyó oktató-nevelő munka tárgyi és személyi feltételeinek javításában; az óvodai ellátottság, az iskolaelőkészítés arányainak javításában. Szélesíteni kell a munkás lakta peremkerületekben működő iskolák napköziotthon-ellátottságát, az iskolaotthonok rendszerét; a falusi, tanyai iskolák tanulóinak továbbtanulását, növelni részvételüket a felsőoktatásra előkészítő tagozatokon, tanfolyamokon.

Az oktatás, a közművelődés eszközeivel segíteni kell a falusi, tanyai lakosság kulturális ellátottságának javulását, a művelődési intézmények és eszközök hatékonyabb munkáját; tovább kell bővíteni a fizikai dolgozók gyermekeinek tanulását segítő társadalmi erőfeszítéseket.

A *felnőttoktatás* feladatainak jelentőségét és nagyságát jelzi, hogy a felnőttek aktív korosztályának (16—59 év) 46 százaléka nem rendelkezik az általános iskolai végzettséggel. Ez az arányszám egyrészt érzékelteti a társadalom kulturáltságának állapotát, másrészt jelzi, hogy ez egyik akadályozója, lassítója lehet egy idő után a tudományos-technikai forradalom folyamatának. A problémához hozzájárul, hogy az utóbbi években jelentősen csökkent a továbbtanulásban részt vevő felnőttek száma. A csökkenés oka egyrészt az, hogy a továbbtanulás tekintélye az utóbbi években nem növekedett megfelelően, másrészt az üzemek, munkahelyek csak a szakmai felkészültség emelésében érdekeltek, de az általános művelődés gyarapodásában már kevésbé. A bérezés eddigi formái sem vették eléggé figyelembe a dolgozók iskolai végzettségének növekedését.

Megoldásként *a KB határozata az általános és szakmai továbbtanulás összekapcsolását javasolja.* Az üzemi, munkahelyi pártszervezetek és a szakszervezetek ösztönözzék a dolgozókat az általános iskola, majd a középiskola elvégzésére, a gazdaságvezetés pedig anyagilag is tegye érdekeltté a dolgozóit a továbbtanulásban.

A *pedagógusmunka fontos közéleti tevékenység.* Éppen ezért növeljük a pedagógusok, mint a társadalom iskolai képviselőinek felelősségét, jogait és lehetőségeit az oktatásban, a nevelésben. Indokolt megszüntetni azokat a túlzott kötöttségeket, amelyek következtében az évek során a nevelés formális elemei kerültek előtérbe. Az iskola munkáját reálisan csak az oktató-nevelő munka hatékonysága alapján ítélhetjük meg. Ezért meg kell szüntetni a pedagógusok munkájának elbírálásában ma tapasztalható formalizmust, a hivatalnok-szemléletet. Növelni kell a pedagógusok társadalmi, erkölcsi és anyagi megbecsülését. Tovább kell folytatnunk azokat az erőfeszítéseket, amelyek a pedagógusok anyagi helyzetének, élet- és munkakörülményeinek helyi erőből történő javítását eddig is eredményesen szolgálták. A pedagógusok részvételét a társadalmi élet különböző fórumainak munkájában, az ifjúság nevelése szempontjából is fontosnak tartjuk, ugyanakkor az eddiginél jobban ügyeljünk arra, hogy arányosabb legyen a nevelők közéleti elfoglaltságának elosztása és semmiképpen ne menjen fő feladatuk, az iskolai oktató-nevelő munka rovására.

Figyelemre méltó eredményeket értünk el a pedagógiai és pszichológiai kutatásokban. *Neveléstudományi* bázisaink fontos feladata részt venni — az országos kutatási tervek alapján — *a jövő iskolájának kimunkálásában.* Kapjon továbbra is helyet a témák között a pedagógus és a tanuló munkájának vizsgálata. Célszerűnek tartjuk a tudományos kapacitás, a kutatások jobb koordinálását megyénkben. *A kutatások adjanak konkrét segítséget a távlati oktatásról szóló politikai döntések tudományos megalapozásához, a közoktatásügy tervezése elméleti kérdéseinek tisztázásához,* a döntést hozó szervek ugyanakkor fokozottabban támaszkodjanak a kutatási eredményekre.

A pártszervezetek feladatai

Az *iskolai pártszervezetek* legfontosabb kötelessége az állami oktatás továbbfejlesztésével kapcsolatos egységes szemlélet biztosítása a tantestület, a tanulók és a szülők körében. Gondoskodjanak arról is, hogy a helyi állami, társadalmi és gazdasági szervek kommunistái megismerkedjenek az iskola előtt álló legfontosabb nevelési és oktatási feladatokkal és közösen kutassák az egyirányú erőfeszítések lehetőségét.

A társadalmi élet fejlődése, az ifjúság nevelése szempontjából fontosnak tartjuk *az iskolai élet demokratizmusának hatékony kibontakozását.* A párttagság érezze elsődleges kötelességének az ifjúság kommunista nevelését, az ifjúsági szervezetek munkájának további erősítését, a folyamatos és körültekintő pártépítést.

Fordítsanak nagy figyelmet *az ifjúsági törvény,* a folyamatosan megjelenő rendelkezések megvalósítására.

A közoktatás tartalmi továbbfejlődése érdekében nagy feladat vár *az irányításra, a szakfelügyeletre.* Az átgondolt és határozott irányítás és a helyi alkotó öntevékenység, a felelős pedagógusi önállóság egységének folyamatos erősítése több esztendő fontos tennivalóit képezi. Ehhez *nem nélkülözhető az irányító-vezető apparátus és a szakfelügyelet állandó minőségi fejlesztése.* Csak így biztosítható a pedagógusok aktív részvétele az oktatáspolitikai határozat megvalósításában, a túlterhelés csökkentésében, a nevelőmunka színvonalának növekedésében.

A *tanácstörvényben* biztosított jogok és lehetőségek eredményeként az iskolai tantestületek, az igazgatók, valamint a községi tanácsok jogköre, ezzel együtt felelőssége is növekedett. A kezdeti tapasztalatok pozitívak, ugyanakkor meg kell szüntetni a néhol jelenleg is tapasztalható bizalmatlanságot a községi tanács és az iskola között. A nevelőtestületeknek a falu életében betöltött társadalmi szerepét, a községi vezetés iskoláért érzett felelősségét növeli az iskolafenntartás átadása a községekhez. *A művelődésügy így kerülhet még szorosabb kapcsolatba a község lakosságával.* Csak így realizálható az oktató-nevelő munka színvonalának állandó emelése, a lakosság érdeklődésének növekedése az oktatásügy fejlesztésében, a műveltség társadalmi tekintélyének, becsületének növelése.

Elsőrendű: a határozat egységes értelmezése

A Központi Bizottság 1972. június 15-i határozata több évre szólóan meghatározza feladatainkat az oktatási rendszer továbbfejlesztésében. Elsőrendű feladatunk a határozatnak, mint keretprogramnak *helyes értelmezése.* Ez egységes egészként átfogó rendszerét alkotja tennivalóinknak. A művelődéspolitika egységéből kiindulva — együttműködve az országos szervekkel — időszakonként vissza kell térnünk az állami oktatás egyes, az alapfeladatokat jelentő területeinek elemzésére. *Az oktatás továbbfejlesztésének támogatását tartsa minden kommunista a felnövekvő nemzedékért érzett felelősségéből táplálkozó fontos kötelességének.*

A Központi Bizottság határozatának végrehajtása, az oktatásügy tartalmi továbbfejlesztése a társadalom továbbfejlődésének alapvető feladata. Ezért felelősséget kell éreznie minden nevelőnek, szülőnek, a közoktatás irányításában, a kutatásban, a pedagógusképzésben dolgozónak, kommunistának. Erőfeszítéseink azonban kevésnek bizonyulnak a társadalmi és tömegszervezetek, az ott dolgozó kommunisták, a lakosság legszéleseb rétegeinek támogatása nélkül.

A kommunisták az állami szervekben, a szakszervezetekben, a Hazafias Népfrontban, a KISZ-ben, a tsz-szövetségekben, a nőbizottságokban és *az élet minden területén segítsék és támogassák az oktatási intézetek munkáját, járuljanak hozzá az oktatás feltételeinek javításához.* Álljanak élére a bontakozó társadalmi akcióknak. Dolgozzák ki területük sajátos tennivalóit és gondoskodjanak azok realizálásáról.

A sajtó — folytatva eddigi eredményes munkáját — tájékoztassa és helyes irányban alakítsa a társadalom közgondolkodását.

Tartozzék a KISZ feladatai közé *az ifjúság sport- és honvédelmi nevelését* segítő bázisok létesítésének és fejlesztésének, a kollégiumok építésének, az ifjúság társadalmi munkájával történő támogatása. Segítsenek megértetni a fiatalokkal, hogy *tanulni nemcsak joguk, de alapvető kötelességük is.*

Meghatározó jelentőségű *a pedagógusok alkotó részvétele az oktatás-nevelés fejlesztésében.* Segíteni kell őket, hogy a határozat szellemében cselekedjenek, dolgozzanak az egészséges *szocialista nemzedék neveléséért.*

Az iskolai és a családi nevelés egységében a szülői társadalom egyetértésére, a fiatalok alkotó aktivitására van szükség. A fiatalok kötelességtudással tanuljanak és művelődjenek, éljenek a lehetőségekkel, készüljenek fel jövendő életpályájukra, a szocializmus építésére.

Terveink, célkitűzéseink az iskolák nevelőtestületeiben, párt-, és szakszervezeti szerveiben, a fiatalok és az ifjúsági mozgalom együttes munkájában válnak realitássá. E cél érdekében fejlődjenek a szocialista eszmeiségű iskolai közösségek, váljék az iskola az emberformálás mind hatékonyabb műhelyévé.